

Stationsmeubilair

een nieuw elan voor de Nederlandse stations

Uitnodigende stations

Stations staan wereldwijd in de belangstelling. Nederland kent inmiddels zo'n 400 stations, waarmee het één van de fijnmazigste spoornetwerken van Europa heeft. Van grote imposante stations met internationale allure tot bescheiden haltes waar een vertrekstaat, klok, abri en bank de stationsinrichting bepalen. Met een miljoen reisbewegingen per dag maken stations onlosmakelijk deel uit van de dagelijkse beleving van vele treinreizigers. De weg naar de treinen vinden, informatie opzoeken, een plek vinden om te wachten of iets te eten, drinken of te lezen kopen: iedere reiziger verblijft voor korte of langere tijd op een station.

Voor het stationsmeubilair was tot nu toe vooral een dienstbare rol weggelegd. De vormgeving was de afgelopen decennia vooral functioneel. De laatste generatie stationsoutillage werd door reizigers echter als kil en onvriendelijk ervaren. Mede naar aanleiding van de ontwikkeling van de Nieuwe Sleutel Projecten (de bouw en verbouw van stations in Rotterdam, Den Haag, Utrecht, Arnhem en Breda), ontstond de vraag naar nieuwe stationsoutillage. Niet alleen voor deze grote stations, maar ook voor de vele middelgrote en kleine stations waar behoefte is aan betere beschutting en meer comfort. Want juist op deze kleinere stations bepaalt het meubilair het beeld en daarmee de beleving van het station.

Nieuw stationsmeubilair

Sinds 2007 adviseert Blom&Moors ProRail in het project 'Stationsoutillage'. Het bureau kreeg opdracht tot het opstellen van een Visie op stationsoutillage, met als doel om een integrale verbetering van de stationsinrichting te bereiken op alle Nederlandse stations en daarmee de klantwaardering te verhogen. De 'Visie op stationsoutillage' (2011) is sindsdien de leidraad voor alle stakeholders met betrekking tot het ontwerp, aanschaf en plaatsing van stationsmeubilair. Op basis van deze visie is een uitgebreide reeks stationsmeubilair ontwikkeld. De komende jaren wordt door ProRail en NS een groot deel van de Nederlandse stations van de nieuwe outillage voorzien.

Eerder testten ProRail en NS al prototypes van diverse ontwerpen, waaronder banken, poefjes, paviljoens en windschermen op de stations Amsterdam Bijlmer ArenA en op Leiden Centraal. De testfase diende voornamelijk om de klanttevredenheid te toetsen. Nadat bleek dat deze aanzienlijk was toegenomen, was de weg vrij voor een aanbesteding van de productie van een groot aantal objecten waaronder een panelensysteem voor (reis)informatie, banken en poefjes, windschermen, wachtruimtes en zitranden.

'de juiste dingen op de juiste plek'

Station Europapark, Groningen

Station Hoevelaken

Station Rotterdam Centraal

Station Arnhem Centraal

Visie op stationsoutillage

In de visie staat de beleving van reizigers centraal. Zij zijn het tenslotte die de outillage gebruiken. De visie beschrijft stations als uitnodigende plekken waar men makkelijk zijn weg vindt en prettig kan verblijven. Rust, comfort, samenhang én diversiteit zijn sleutelbegrippen in de visie.

Op basis van verwachtingen van reizigers zijn 'inrichtingsprincipes' ontwikkeld voor het maken van plattegronden voor zowel stationshallen, passages en perrons, en 'ontwerputgangspunten' voor de ontwikkeling en aanschaf van meubilair. Daarnaast zijn 'toolkits' ontwikkeld, waardoor inzichtelijk is welke objecten op een groot of klein station worden geplaatst en welke mogelijkheden een provincie gemeente of vervoerder heeft om dit aanbod aan outillage nog verder uit te breiden.

Met deze systematiek kunnen diverse partijen in opdracht van ProRail en NS, ontwerpen aan de stationsinrichting. Er ontstaat samenhang tussen de stations onderling en een herkenbare identiteit, terwijl er ruimte blijft voor variatiemogelijkheden in de stationsinrichting.

Inrichtingsprincipes

De inrichtingsprincipes zijn gebaseerd op het concept dat reizigers allereerst op zoek zijn naar vertrouwde plekken waar ze reisinformatie kunnen vinden, en vervolgens kunnen kiezen uit een reeks verschillende plekken om te verblijven. Door het diverse aanbod aan verblijfsplekken spreiden reizigers zich meer over de perrons, met als bijkomend voordeel dat niet iedereen op dezelfde plek in de trein stapt. Bovendien neemt de circulatieruimte toe, wat een positief effect heeft op de doorstroming en de veiligheid van reizigers.

De objecten die in een stationshal, passage of op een perron worden geplaatst, zijn voortaan gegroepeerd in 'velden', ieder met een eigen functie en beleving. Binnen een veld kunnen objecten op verschillende manieren worden geconfigureerd, afhankelijk van de aanwezige ruimte en de gewenste oriëntatie. Zo kunnen banken in grote of kleine groepen en zowel dwars als in de lengterichting van een perron staan. Deze variatiemogelijkheden zijn vastgelegd in standaardconfiguraties, waarbij rekening is gehouden met regelgeving omtrent veiligheid en transfer.

ProRail

zorgt voor een veilig, betrouwbaar, punctueel en duurzaam spoornetwerk en comfortabele stations, in samenspel met vervoerders en partners. ProRail beheert stations, onderhoudt bestaand spoor, legt nieuw spoor en stations aan, informeert vervoerders,

regelt al het treinverkeer en verdeelt de ruimte op het spoor. Het merendeel van het stationsmeubilair is eigendom van ProRail.

NS stations

exploiteert, ontwikkelt en beheert ruim 400 stations in Nederland. Commerciële objecten zoals krantenbakken, kiosken en reclamedragers vallen onder de verantwoordelijkheid van NS Stations.

Bureau Spoorbouwmeester

ontwikkelt, beheert en draagt het Spoorbeeld uit. Daarmee stimuleert Bureau Spoorbouwmeester de ruimtelijke kwaliteit, identiteit, beleving en ontwerpqualität op en rond het spoor.

Ontwerpuitgangspunten

Alle objecten die zich in en rondom het station bevinden, zoals informatievoorzieningen, wachtruimtes en zitmeubilair, dragen bij aan de dynamiek op het station. Het stationsmeubilair biedt de reizigers alles wat zij nodig hebben voor een prettige reis en een comfortabel verblijf, en voegt zich op vanzelfsprekende wijze in de ruimte. Het nieuwe stationsmeubilair voldoet daarnaast aan de eisen en richtlijnen binnen de spooromgeving zoals met betrekking tot gebruiksgemak, transparantie, eenvoud in montage en onderhoudbaarheid.

In de ontwerpuitgangspunten zijn voor ieder object afzonderlijk de gewenste functie en beleving, vorm en afmetingen, de mate aan transparantie en het materiaal- en kleurgebruik omschreven. Ook randvoorwaarden voor constructie en detaillering zijn daarin bepaald. Herkenbaar aspect is de terughoudende kleurstelling voor objecten zoals wachtruimtes, afvalbakken en informatiedragers, terwijl voor zitobjecten subtiele kleurengamma's zijn samengesteld. Het warmere kleurgebruik, de toepassing van natuurlijke materialen en een zorgvuldige detaillering verzachten de doorgaans harde wereld van de spooromgeving.

waar moet ik zijn?

ORIËNTATIE

hoe laat vertrekt mijn trein?

REISINFORMATIE

nog even tijd voor mijn mail

COMFORTABEL WACHTEN

ook zin in een broodje?

COMMERCIE

ah!, even rustig zitten

COMFORTABEL WACHTEN

lekker warm hier

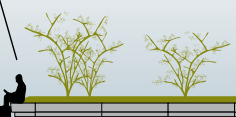
BESCHUT WACHTEN

leuk om jullie hier te zien!

INFORMEEL WACHTEN

eindelijk rust voor mijn boek

GROEN

'samenhangende vormgeving met ruimte voor variatie'

Karaktervolle stations

Ieder station is anders: groot, klein, stedelijk, landelijk, modern of monumentaal. In alle ontwerpen voor het meubilair is gezocht naar rust en samenhang, maar ook naar manieren om de eigenheid van een station en lokale karakteristieken recht te doen. In Rotterdam koos Team CS bijvoorbeeld voor een uitvoering van de banken in een donkere tint die het zitmeubilair allure geeft en fraai contrasteert met de rossige tint van de natuursteenvloer. In Arnhem koos UNStudio voor banken in de natuurlijke tint waardoor ze aansluiten bij de lichte kleur van de kapconstructie.

De nieuwe stationsoutillage wordt zowel binnen als buiten toegepast. De ene keer versterkt het de dynamiek van een stedelijke ontmoetingsplaats, de andere keer draagt het bij aan de rust van een landelijk gelegen halte.

Rustig, ruim, warm en groen

Reisinformatie is voortaan altijd als eerste voorziening op een perron of in een stationshal te vinden. Het panelensysteem voor de reisinformatie biedt door gelijkmatige verlichting een betere leesbaarheid en kan ook digitale reisinformatie bevatten.

De royale banken bieden comfort door de extra zitruimte, het prettige materiaalgebruik en brede armleuningen waarop een laptop, boek of beker koffie past. Doordat banken tegenover elkaar kunnen staan neemt de mogelijkheid tot sociaal contact toe.

Voor beschutting zijn diverse objecten ontwikkeld zoals windschermen met leunsteunen die bij bankengroepen kunnen worden geplaatst. Voor meer beschutting zijn er verwarmde wachtruimtes, voorzien van een comfortabele bank en een groot lichtobject. Wie rust zoekt loopt naar het einde van een perron, waar poefjes speelse blikvangers zijn. Waar mogelijk bieden eilanden met levendig groen een zitplek in de zon. Ook commerciële objecten die op een station staan, zoals krantenbakken en reclamedragers, maken deel uit van de productreeks.

Resultaten

De eerste resultaten op de Nederlandse stations zijn veelbelovend. Reizigers maken intensief gebruik van het nieuwe stationsmeubilair. Er is veel waardering voor de houten banken, de 'poefjes' en het groen en het toegenomen comfort wordt als vanzelfsprekend ervaren. De nieuwe stationsoutillage is daarmee niet alleen een reeks mooi nieuw meubilair, maar een integraal deel geworden van het station en haar omgeving.

Ook ProRail en NS zijn blij met deze resultaten. De klanttevredenheid is aanzienlijk toegenomen, waarmee wordt voldaan aan de prestatie-eisen die de rijksoverheid stelt. Door de ontwerpvisie en de ontwikkelde systematiek is de kwaliteit van de vormgeving voor de komende jaren goed gewaarborgd.

'De klanttevredenheid is aanzienlijk toegenomen'

voordelen voor de reiziger

Inrichtingsprincipes

- inrichting conform wensen en verwachtingen
- rust, ruimte en overzicht
- herkenbare plekken, objecten en functies
- keuze uit verschillende verblijfsplekken
- meer sociale interactie
- beleving van het stationspanorama
- ieder station heeft zijn eigen gezicht
- reizigers beschouwen het station als hún station

ontwerpuitgangspunten

- logisch en vanzelfsprekend
- uitnodigend, royaal en comfortabel meubilair
- warm en vriendelijk materiaal- en kleurgebruik
- groen en beeldende kunst bieden extra dimensie

voordelen voor de spoorsector

Inrichtingsprincipes

- tegemoet komen aan wensen en verwachtingen van reizigers
- sturende input voor nieuw te bouwen en te verbouwen stations
- efficiënte systematiek om inrichtingsplannen op te stellen
- flexibele inpassingsmogelijkheden

ontwerpuitgangspunten

- herkenbare stationsidentiteit én versterking stationskarakter
- gegarandeerde onderlinge samenhang tussen objecten
- veiligheid, overzicht en doorzicht
- duurzaam in productie, beheer en onderhoud
- betrouwbare en beheersbare life cycle

toolkits

- efficiënte methode om aanbod aan objecten te bepalen
- handige tool voor samenwerking en overleg met stakeholders en commerciële partners

Meer kwaliteit voor stations

In een tijd waarin reizen steeds meer deel uitmaakt van de dagelijkse beleving zet Blom&Moors haar expertise in om de kwaliteit van de inrichting van stations en andere spoorgerelateerde projecten te verbeteren. Het bureau is gespecialiseerd in visievorming en ontwerp oplossingen voor inrichtingselementen. Het ontwikkelen van een ontwerpssystematiek voor opgaven waarin grote aantallen inrichtingselementen en hun onderlinge samenhang een rol spelen, vormt een belangrijk deel van de expertise.

Stations bouwen, verbouwen en inrichten is teamwork. De door Blom&Moors ontwikkelde visies en systematieken bieden duidelijkheid aan alle betrokken partijen. Vervolgens wordt, in dialoog met opdrachtgevers en andere stakeholders, in ieder proces de gewenste ambitie bewaakt, met blijvende aandacht voor de beleving van reizigers.

'De beleving van de reizigers centraal'

Project

Stationsoutillage

Locatie

t.b.v. Nederlandse stations

Oprachtgever

ProRail i.s.m. NS Stations en Bureau Spoorbouwmeester

Jaar ontwerp

2007 - 2013

Jaar realisatie

2012 en verder

Producenten

- Uitwerking, productie en plaatsing informatiepanelen, houten banken, wachtruimten, windschermen en afvalbakken: combinatie OFN/Epsilon/Fabrique in opdracht van ProRail
- Uitwerking, productie en plaatsing betonnen poefjes en eilanden met groen: combinatie VoestAlpine-RailPro/Meteoor/HRGroep in opdracht van ProRail
- Uitwerking, productie en plaatsing krantenbakken en reclaimedragers: TMG/Van Raalte Displays en CBS Outdoor/Dumets International in opdracht van NS Stations

Fotografie

- Blom&Moors, Gerlo Beernink Photography, Eisso Beukema

De Visie op Stationsoutillage is ontwikkeld door Blom&Moors, in nauwe samenwerking met ProRail, NS Stations en Bureau Spoorbouwmeester. De ontwerpen voor de nieuwe lijn stationsmeubilair zijn, naar het gedachtegoed van Blom&Moors, in opdracht van ProRail verder uitgewerkt en gerealiseerd.

Met de samenhangende reeks meubilair wil ProRail het verblijf op stations comfortabeler maken. De nieuwe lijn stationsmeubilair kent veel variatiemogelijkheden, zodat ieder station er nét even anders uit komt te zien.

• Blom & Moors bv
De Gruyter Fabriek
Veemarktkade 8
5222 AE 's-Hertogenbosch
the Netherlands
+31 73 623 50 49
info@blom-moors.nl
www.blom-moors.nl

